

Akné

Akné se vyskytuje až u 85 % mladých lidí do 25 let. Průběh je individuální od nejmírnějších forem s ojedinělými pupínky až po těžké forma akné, které mohou zanechávat na kůži trvalé změny ve formě jizev.

Při vzniku akné se uplatňují následující faktory:

Dědičnost – v rodině pacientů bývá často výskyt těžší formy akné.

Působení pohlavních hormonů androgenů v dospívání - androgeny se tvoří v nadledvinkách a v mužských pohlavních žlázách, proto se akné sice objevuje u obou pohlaví, ale u mužů je častější těžší průběh. Vlivem těchto hormonů začne mazová žláza nadměrně produkovat maz a dochází k ucpání vývodu mazové žlázy..

Přítomnost bakterie *Propionibacterium acnes* - na přítomnost mikroorganismů reaguje imunitní systém zánětlivou reakcí. Takto se v ucpaném póru utvoří zánět, který je už známým bolavým nebo hnisavým uhříkem.

Akné **není infekční**, proto nelze přenést na jinou osobu. Škrábáním nebo neodborným ošetřováním se ale může roznést například na jiná místa na obličeji, protože rozneseme bakterie i do jiných, zatím nenakažených mazových kanálků.

Rizikové faktory akné

Hlavní důvody pro tvorbu akné jsou hormonální nestabilita, špatná výživa a nedostatečná nebo nesprávná péče o pleť. Z prvního z uvedených vyplývá, že akné ohrožuje **dospívající** a to jak muže, tak ženy, protože hormony androgeny jsou přítomné jak v mužském, tak v ženském těle. Změny mazových kanálků postihují všechny dospívající, někteří však mohou mít genetické predispozice k těžšímu průběhu akné. Z důvodu hormonální nestability trpí akné také ženy v průběhu **menstruačního cyklu**, a to nejčastěji několik dní před menstruačním krvácením. Kožní změny mohou pozorovat také **těhotné ženy**, individuálně k lepšímu nebo k horšímu. **Nesprávná péče o pleť** jako příčina vzniku akné často uzavírá bludný kruh, kdy akné vzniká znovu a znovu kvůli neodborné manipulaci s již vzniklými zánětlivými projevy.

Příznaky a projevy akné

Nejprve dochází k ucpání vývodu mazové žlázy a ke vzniku mikrokomeda. Hromadícím se mazem a dalšími zrohovatělými buňkami se z mikrokomeda stává postupně tzv. uzavřené komedo. Uzavřená komeda jsou bělavé či žlutavé nezápětivé pupínky. Z uzavřeného komeda se může stát tzv. otevřené komedo, které je viditelné na povrchu kůže jako všeobecně známá černá tečka. Černé tečky se nejčastěji objevují v tzv. T-zóně, tj. na bradě, na nose a na čele.

Pokud toto otevřené komedo praskne, vylije se jeho obsah do podkoží, kde způsobí zánětlivou reakci. Zánětlivá ložiska se projevují jako pupínky nebo větší hrboly s hnisavým obsahem.

Léčba akné

K léčbě akné používáme lokální přípravky aplikované na pleť a **celkovou** léčbu, kdy se pacienti léčí pomocí tablet.

U **komedonické akné** používáme lokální retinoidy a je vhodné i kosmetologické čištění sestrou..

Zevní léčba **papulopustulózního akné** zahrnuje antibakteriální látky, které zbavují povrch pleti škodlivých mikroorganismů. Používá se benzoylperoxid nebo lokální antibiotika. U antibiotik je třeba dodržet dobu a frekvenci aplikace, při špatném užívání hrozí, že antibiotika přestanou na bakterie účinkovat. Často se lokální antibiotika kombinují s benzoylperoxidem nebo retinoidy.

K celkové perorální léčbě se přistupuje v případech akné s těžším průběhem. U žen přichází v úvahu přípravky hormonální antikoncepce s antiandrogenním gestagenem, které zlepšují průběh akné (Jeanine, Diane 35 a další). Ženské hormony obsažené v hormonální antikoncepci vedou ke snížení tvorby kožního mazu a často i k postupnému ústupu akné.

U zánětlivých forem akné se nasazují také celková antibiotika, přičemž lékem volby je doxycyklin, opět v kombinaci s lokální péčí.

Pro nejtěžší formu **konglobující akné** máme k dispozici celkové retinoidy. Působí nejúčinněji, jejich léčbu však provází některé vedlejší účinky. Jsou kontraindikovány v těhotenství, proto u žen ve fertilním věku je nutné během léčby a nejméně měsíc po skončení léčby zajistit antikoncepci.

Obr. 1 Acne papulopustulosa

Obr. 2 Acne conglobata v obličeji před léčbou a po léčbě celkovými retinoidy (isotretinoin)

Obr. 3 Acne conglobata na zádech před léčbou a po léčbě celkovými retinoidy (isotretinoin)